

Pirma dalis

– NORĖČIAU ATSIIMTI SIUNTA, – pasakė Žozefina Kortės, užėjusi į šešioliktoje Paryžiaus apygardoje, Lonšamo gatvėje, įsikūrusį pašto skyrių.

– Iš Prancūzijos ar iš užsienio?

– Nežinau.

– Kam skirta?

– Žozefinai Kortės... K-O-R-T-E-S...

– Pranešimą turite?

Žozefina padavė darbuotojai geltoną siuntos gavimo pranešimą.

– Parodykite asmens dokumentą... – tuščiai klapsėdama akimis išlemeno pašto darbuotoja, dažyta blondinė blyškia veido oda.

Žozefina ištraukė asmens tapatybės kortelę ir padėjo ją darbuotojai prieš akis. Ši tuo tarpu jau plepėjo su kolege apie naują raudonųjų kopūstų ir juodųjų ridikų dietą. Galop ji paėmė Žozefinos kortelę, nenoromis nulipo nuo kėdės, pasitrynė juosmenį.

Nukrypavo link koridoriaus ir dingo iš akių. Juoda pašto skyriaus minutinė rodyklė slinko baltu laikrodžio ciferblatu. Žozefina susigėdusi šyptelėjo už jos eilėje stovėjusiems žmonėms.

„Aš niekuo dėta, kad mano siuntą kažkas nežinia kur nukišo, – tarsi bandė atsiprašyti ji susigūžusi. – Juk ne dėl manęs ji pirma pristatyta į Kurbevua ir tik paskui pervežta čia. Pagaliau, iš kur tas siuntinys? Gal Širlė bus ką nors atsiuntusi iš Anglijos? Tiesa, ji žino, koks mano naujasis adresas. Aišku, nenustebčiau, jei atsiųstų savo mėgstamos arbatos iš „Fortum & Mason“ arbatinės, kokį nors pudingą ir porą šiltų kojinių, kad galėčiau ramiai dirbti nešaldama pėdų. Širlė vis kartoja, kad meilės nėra, yra tik maži būdai jai išreikšti. Be jų meilė – kaip jūros vanduo be druskos, kaip sraigės be majonezo, kaip pakalnutės be varpelių.“ Širlės jai trūko. Ji išsikraustė gyventi į Londoną kartu su sūnumi Gariu.

Grįžo darbuotoja, nešina batų dėžės dydžio siuntiniu.

– Ar renkate pašto ženklus? – paklausė Žozefinos, užsilipusi ant aukštos kėdės, kuri, regis, net cyptelėjo nuo sunkios naštos.

– Ne...

– O aš renku. Ir galiu jums pasakyti, kad jūsiškiai nuostabūs!

Abi, klapsėdamos akimis, apžiūrėjo pašto ženklus, paskui darbuotoja padavė siuntinį Žozefinai. Ši perskaitė savo vardą ir senąjį Kurbevua adresą, užrašytus ant šiurkštaus pakavimo popieriaus, į kurį buvo suvyniotas siuntinys. Jis buvo surištas tokia pat šiurkščia virvele, kurios galiukai papilkėjo ir apdulko, – buvo matyti, kad siuntinys jau ilgokai dūla pašto skyrių lentynose.

– Niekaip negalėjau jo rasti, nes persikraustėte. Jis iš toli. Iš Kenijos. Šitokį kelią sukorė! Visai kaip ir jūs... – kandžiai pastebėjo darbuotoja. Žozefina išraudo. Paskui sumurmėjo kažką panašaus į „dovanokit“. Ji persikraustė visai ne dėl to, kad nepatiko gyventi priemiestyje. Oi ne! Jai netgi labai patiko gyventi Kurbevua, savo buvusiame rajone, bute su surūdijusiais balkono turėklais... o štai naujasis rajonas, tiesą sakant, jai buvo visai ne prie širdies – čia jautėsi svetima, nepritapėlė. Ir persikraustė tik dėl to, kad jos

pirmagimė, Hortenzija, nebenorėjo gyventi priemiestyje. O kai Hortenzijai kas nors šauna į galvą, nelieka nieko kita, kaip tik vykdyti jos įgeidį, antraip užsitrauksi nemalonę. Už pinigus, gautus susigrąžinus savo romano „Nuolankioji karalienė“ autoriaus teises, ir didelę banko suteiktą paskolą ji galėjo nusipirkti gražų butą gražiam rajone, Rafaelio prospekte, netoli la Miuet. Prie pat prabangos prekių parduotuvėmis garsėjančios Pasi gatvės, Bulonės miško pašonėje. „Čia pusiau miestas, pusiau kaimas“, – išdidžiai pabrėžė nekilnojamojo turto agentas. Hortenzija puolė mamai ant kaklo: „Ačiū, mamyte! Dabar aš atgimsiu, tapsiu tikra paryžiete!“

– Jei viskas priklausytų tik nuo manęs, būčiau likusi Kurbeva, – sumišusi burbtelėjo Žozefina, jausdama, kaip užkaito ausys.

„Kažkas nauja, anksčiau neraudonuodavau dėl smulkmenų. Anksčiau jaučiau, kad esu savo vietoje, ir, nors ne visada ten jausdavausi gerai, tai buvo mano vieta.“

– Tai... kaip su pašto ženklais? Pasiliecate?

– Bijau, kad juos iškirpę pažeisime įpakavimą...

– Nieko tokio, keliaukit!

– Jeigu norite, galiu vėliau užnešti...

– Juk sakiau – nieko tokio! Pamačiau, kad gražūs ženklai, ir pagyriau... bet jau spėjau apie juos pamiršti!

Darbuotoja įsmeigė akis į kitą eilėje laukusį žmogų ir pabrėžtinai nekreipė dėmesio į Žozefiną. Ši įsidėjo tapatybės kortelę į rankinę, užleido vietą prie langelio kitam klientui ir išėjo iš pašto skyriaus.

Žozefina Kortės buvo kukli, skirtingai nei jos mama ir sesuo, kurioms pakako pažvelgti į kitą žmogų ar jam nusišypsoti, kad priverstų joms paklusti ar jas pamilti. O Žozefina vis laikydavosi atokiau, tarsi norėdama atsiprašyti, kad apskritai stovi šalia, kol

galiausiai imdavo mikčioti arba raudonuoti iš gėdos. Buvo metas, kai atrodė, jog knygos sėkmė suteiks jai pasitikėjimo savimi. Jos romanas „Nuolankioji karalienė“ jau daugiau nei metus puikavosi perkamiausių knygų sąrašuose, bet uždirbti pinigai pasitikėjimo savimi nesuteikė. Priešingai – pinigai Žozefinai ėmė kelti siaubą. Jie pakeitė jos gyvenimą, santykius su aplinkiniais. „Viena, kas nepasikeitė, yra mano santykis su savimi“, – atsiduso ji, dairydamosi kavinės, kur galėtų prisėsti ir išpakuoti paslaptinę siuntinį.

„Juk turi būti kažkoks būdas pamiršti tuos pinigus. Taip, jie leidžia nebesijaudinti dėl ateities, bet kai jų per daug – irgi negerai. Kur juos laikyti? Už kokias palūkanas? Kas tuo pasirūpins? Tikrai ne aš!“ – šūktelėjo Žozefina, eidama per perėją ir tik per plauką nepakliuvusi po motociklo ratais. Ji paprašė savo banko vadybininko, pono Fožerono, laikyti tuos pinigus atskiroje sąskaitoje ir kas mėnesį pervesti jai tam tikrą sumą, kuri pačiai atrodė pakankama kasdienėms išlaidoms, mokesčiams, įmokoms už naują automobilį ir Hortenzijos mokslams Londone. Jos vyresnėlė mokėjo apsieiti su pinigais. Jai nuo banko išrašų galva tikrai nesvaigtų. Žozefinai teko susitaikyti su tuo, kad jos pirmagimė, būdama septyniolikos su puse, yra apsukresnė nei ji, sulaukusi keturiasdešimt trejų.

Buvo lapkričio pabaiga, miestas skendėjo tamsoje. Pūtė gūsingas vėjas, nuplėšdamas nuo šakų paskutinius rusvus lapus, kurie, sukdamiesi valso ritmu, krito ant žemės. Praeiviai nudelbę akis skubėjo savais keliais, saugodamiesi ūmių vėjo antausių. Žozefina pasikėlė palto apykaklę ir pasižiūrėjo į laikrodį. Septintą valandą buvo sutarusi susitikti su Luka Trokadero aikštėje, restoranėlyje „Le Coq“.

Ji pažvelgė į gautą siuntą. Siuntėjo vardo ant pakuotės nebuvo. Ar tai Milena kažką atsiuntė? O gal ponas Vei?

Ji nužingsniavo Puankarė prospektu iki Trokadero aikštės ir užėjo į restoranėlį. Iki susitikimo su Luka buvo likusi gera valanda. Nuo tada, kai ji čia atsikraustė, jie visad susitikdavo šioje braserijoje. To norėjo Žozefina. Šitai bandė prisijaukinti nepažįstamą rajoną. Jai patiko turėti savų įpročių. „Man ši vieta atrodo perdėm miesčioniška, o gal pernelyg turistinė, – kимиu balsu kartodavo Luka, – bet kad jau taip norite...“ Akys visada išduoda, ar žmogus liūdnas, ar laimingas. Žvilgsnio neužmaskuosi. Lukos akys buvo liūdnos. Net kai jis šypsodavosi.

Ji pravėrė stiklines duris ir ėmė dairytis laisvo staliuko. Suradusi tokį, prisėdo. Niekas neatsisuko į ją pažiūrėti ir ji lengviau atsidaduso. Gal jau virsta tikra paryžietė? Jau rengėsi nusiimti žalsvos spalvos megztą kepurę, kurią buvo nusipirkusi prieš savaitę, bet nutarė likti su ja. Nusiėmus tektų iš naujo susisukuoti, o to padaryti ji nedrįstų. Kas gi šukuojasi viešumoje? Mama niekad to nedarydavo. Žozefina nusišypsojo. Ji seniausiai nebesimatė su motina, bet vis dar apie ją pagalvodavo. Žalsva megzta vilnonė kepurė atrodė išties dailiai. Jos plokščias viršus buvo pasiūtas iš kordinio velveto, kurio centre pūpsėjo flanelės burbuliukas, visai kaip ant klasikinių berečių. Šią kepurę Žozefina pamatė Marė rajone, vienos Fran-Buržua gatvės parduotuvių vitrinoje. Ji įėjo, paklausė, kiek kepurė kainuoja, pasimatavo. Atrodė valiūkiškai, kaip kokia riestanosė vėjavaiškė. Kepurės atspalvis derėjo prie rudų Žozefinos akių, pabrėžė jų spindesį, o laisva forma nukreipė dėmesį nuo apvalainų skruostų, lengvino siluetą. Taip, ši kepurė leido jai susikurti savią stilių. Išvakarėse ji buvo užsukusi pas Zojos mokytoją, ponią Bertjė, pasikalbėti apie jaunėlės mokslus, apie tai, kaip jai sekasi pritaipyti naujoje mokykloje. Pokalbio pabaigoje ponija Bertjė apsilvilko palatą ir užsimaukšlino ant galvos tokią pat žalsvą kepuraitę.

– Ir aš tokią turiu, – pasakė Žozefina. – Tik nedrįsau užsidėti.

- O veltui! Labai šilta, išskirtinė kepurė. Tokią iš toli pamatysi!
- Kur ją pirkote? Gal Fran-Buržua gatvėje?
- Taip, mažoje parduotuvėlėje.
- Ir aš ten pat. Tai bent sutapimas!

Tai, kad turi vienodas kepures, suartino jas labiau nei ilgas pokalbis apie Zoją. Jos išėjo iš mokyklos ir plepėdamos pasuko ta pačia kryptimi.

- Zoja minėjo, kad atsikraustėte čia iš Kurbevia?
- Ten praleidau bemaž penkiolika metų. Man patiko. Nors ir būta problemų...

– Čia problemų kelia ne vaikai, o tėvai.

Žozefina nustebusi pažiūrėjo į ją.

– Visi manosi išleidę į pasaulį naują genijų ir pyksta ant mūsų, kad neišugdome pitagorų ar šatobrianų. Jie apkrauna vaikus korepetitoriais, nori, kad šie gebėtų skambinti pianinu ir žaisti tenisą, per atostogas siunčia juos mokytis į madingas užsienio mokyklas... Galop išsekę vaikiūkščiai miega per pamokas arba elgiaisi su mokytojais kaip su savo liokajais...

– Tikrai?

– O kai pabandai tėvams priminti, kad jų vaikai dar viso labo vaikai, šie ima kalbėti iš aukšto ir aiškinti, kad likusieji gal ir tokie, bet jų atžala tai jau tikrai ne! Mozartui buvo septyneri, kai parašė savo „Mažąją nakties muziką“ – migdanti melodija, tarp mūsų šnekant, – o jų atžala tai jau ne kas kitas, kaip Mozartas! Štai kad ir vakar susivaidijau su vienu tėčiu, bankininku, besididžiuojančiu savo apdovanojimais ir diplomais, – atėjo pasiskųsti, kad jo sūnaus vidurkis vos keturiolika*! Tik paklausykit! Jis – Zojos klasiokas... Atsakaiu, kad tai jau neblogas pasiekimas, o tas

* Prancūzijos mokyklose mokinio pasiekimai vertinami dvidešimties balų skalėje. (Vert. past.)

dirstelėjo į mane taip, tarsi būčiau įžeidusi. Jo sūnelis! Jo kūnas ir kraujas! O vidurkis – vos keturiolika! Jau maniau, kad jis į mane ugnimi spjaus. Žinote, šiais laikais mokytoju būti pavojinga. Bijau, kad ne tiek dėl vaikų, kiek dėl tėvų!

Mokytoja nusikvatojo ir tvirčiau prispaudė kepurę, kad vėjas nenuneštų.

Jos atsisveikino prie Žozefinos namų.

– Aš gyvenu toliau, – pasakė ponია Bertjė ir mostelėjo ranka į kairę. – Zoją paglobosiu, pažadu!

Ji paėjęjo kelis žingsnius, paskui atsisuko:

– Rytoj ir jūs užsidėkite kepurę. Taip iš tolo viena kitą pažinsime. Šitų kepurių nepastebėti neįmanoma!

„Tai jau tikrai“, – pagalvojo Žozefina. Ta kepurė jos krepšyje priminė susirangiusią kobra – sakytum, tik ir laukia, kol kas užgros fleita, ir ji galės raitytis. Žozefina nusijuokė, leido poniai Bertjė suprasti, kad nuo rytojaus dėvės savo susigarankščiausias kepurę. Įdomu, ar Lukai ji patiks.

Jie susitikinėjo jau metus, bet vis dar vienas į kitą kreipėsi „jūs“. Prieš du mėnesius, rugsėjį, bandė tujintis, bet buvo per vėlu. Ėmė atrodyti, kad į jų intymią erdvę įsiveržė du nepažįstamieji. Du žmonės, kurie vienas į kitą kreipėsi „tu“, bet vienas kito nepažinojo. Jie vėl grįžo prie „jūs“, ir, nors toks kreipinys galėjo skambėti keistai, jiems jis puikiausiai tiko. Ir gyvenimu atskirai abu buvo patenkinti – kiekvienas turėjo savus namus, gyveno laisvai ir nevaržomai. Luka rašė mokslinę knygą vienai universitetinei leidyklai – ašarų istoriją nuo viduramžių iki šiandienos. Didžiąją laiko dalį praleisdavo bibliotekoje. Būdamas trisdešimt devynerių, jis gyveno studijoje Anjere, jo šaldytuve galėjai rasti nebent ten užsibuvusį pašteto galiuką ir butelį kokakolos. Jis neturėjo nei automobilio, nei televizoriaus

ir žiemą vasarą vilkėjo tą patį mėlyną vilnonį puspaltį, kuris jam atstojo antrus namus: į galias kišenes tilpo viskas, ko galėjo pririnkti per dieną. Jis turėjo brolių dvynių, Vitorijų, kuris vis nedavė jam ramybės. Žozefinai tereikėjo atkreipti dėmesį į raukšlę tarp jo antakių – gilesnė ji ar ne, kad suprastų, gerų ar blogų naujienų bus sulaukęs iš brolio. Kai raukšlė giliau išvagodavo kaktą, būdavo aišku, kad artinasi audra. Žozefina nekėlė klausimų. Tokiomis dienomis Luka būdavo paniuręs ir tylus. Paimdavo jos ranką, įkišdavo į kišenę, kur galėjai rasti raktų, tušinių, užrašinių, pastilių gerklei, metro bilietų, mobilųjį telefoną, vienkartinių nosinaičių ir seną raudoną odinę piniginę. Žozefina išmoko apgraibomis atpažinti kiekvieną daiktą. Net pastilių gerklei gamintoją galėjo atskirti pagal pakuotę. Susitikdavo jie vakarais, kai Zoja nakvodavo pas draugę, arba savaitgaliais, kai dukra išvažiuodavo į Londoną pas savo pusbrolių Aleksandrą.

Kas antrą penktadienį Žozefina pavėžėdavo Zoją iki Šiaurės stoties, o Aleksandras su savo tėčiu Filipu pasitikdavo ją Sent Pankraso stotyje. Filipas buvo padovanojęs Zojai „Eurostar“ traukinio abonementą, ir ji su džiaugsmu važinėdavo į Londoną, kaskart nekantraudama vėl atsidurti savo kambarielyje, dėdės bute Noting Hilo rajone.

– Ten turi savo kambarį? – nusistebėjo Žozefina.

– Ir visą spintą rūbų, kad nereikėtų tampyti sunkaus lagaminio! Filipas apie viską pagalvoja, jis labai geras dėdė!

Taip, toks rūpestis ir dėmesys detalėms Žozefinos svainiui buvo būdingas. Iškilus problemai ar pririnkus patarimo, ji visada skambindavo Filipui.

O jis visuomet atsakydavo: „Esu šalia, Žozefina. Puikiai žinai, kad visada gali į mane kreiptis.“ Pakakdavo išgirsti malonų jo

balsą, kad Žozefina nurimtu. Ji mielai būtų ilgiau pasimėgavusi Filipo balso šiluma, švelnumu, kuriuo jis atliepdavo į jos „Labas, Filipai, čia Žo“, bet pati kaskart suskubdavo atsitokėti: „Dėmesio, pavojus! Čia tavo sesers vyras! Išlaikyk atstumą, Žozefina!“

Antuanas, jos vyras ir dukrų tėvas, žuvo prieš pusmetį. Kenijoje. Jis vadovavo krokodilų fermai, dirbo vienam kinų verslininkui, ponui Vei, su kuriuo buvo kartu investavęs į verslą. Reikalai klostėsi prastai, Antuanas ėmė gerti ir užmezgė keistą ryšį su krokodilais, kurie nedavė jam ramybės, nes nesidaugino, ardė apsaugines tvoras ir dorėjo darbuotojus. Naktimis Antuanas dairydavosi tamsoje, ieškodamas vandens paviršiuje plūduriuojančių geltonų krokodilų akių. Troško pasikalbėti su jais, susidraugauti. Sykį naktį jis įlipo į vandenį, kur buvo nugalabytas vieno iš roplių. Tai Milena papasakojo Žozefinai apie tragišką Antuano gyvenimo baigtį. Milena, Antuano meilužė, sutikusi kartu su juo leistis į avantiūrą Kenijoje. Milena, dėl kurios jis paliko Žozefiną. „Ne! Jis paliko mane ne dėl jos, o todėl, kad nebegalėjo ilgiau tvirti be darbo, tuščiai šlaistytis kiaurą parą, priklausyti nuo mano algos. Milena tebuvo pretekstas. Pastoliai naujam gyvenimui.“

Žozefina nedrįso pasakyti Zojai, kad tėtis mirė. Ji dukrai paaiškino, kad Antuanas išvažiavo į džungles ieškoti kitų fermoms tinkamų vietų, kad nepasiėmė telefono ir kad neilgai trukus turėtų pranešti, kaip jam sekasi. Zoja palingavo galva, pasakė: „Vadinasi, dabar turiu tik tave, mamyte, svarbu, kad tau nieko nenuitektų“, – ir pabeldė į medį, norėdama nuvyti nelaimės šalin. „Ką tu, man nieko nenutiks, esu nenugalima kaip karalienė Eleonora Akvitanietė, kuri nugyveno septyniasdešimt aštuonerius metus nė karto nesuskydusi ir nesudejavusi!“ Tuomet Zoja susimąstė ir po kurio laiko uždavė gyvenimišką klausimą: „Bet, mamyt, ką man reikėtų daryti, jeigu tau kas nors atsitiktų? Pati tėčio niekaip

nesurasčiau!“ Žozefinai buvo kilusi mintis siųsti Zojai atvirlaiškus su priedašu „Nuo tėčio“, bet nesinorėjo dar labiau vedžioti dukters už nosies. Anksčiau ar vėliau reikės atskleisti jai tiesą. Tačiau vis nepasitaikydavo tinkamos progos. Be to, ar apskritai gali būti tinkamas metas trylikametei paauglei pranešti, kad jos tėtį prarijo krokodilas? Hortenzija viską žinojo. Iš pradžių verkė, kaltino Žozefiną, o paskui nutarė – juo geriau, juk tėčiui buvo pernelyg skaudu, kad gyvenimas nenusisekė. Hortenzija nemėgo pasiduoti emocijoms – tai jai atrodė tuščias laiko ir jėgų gaišimas, bereikalingas nuolaidžiavimas sau, kuris priveda prie savigailos. Gyvenime ji turėjo tik vieną tikslą – pasiekti aukštumas, ir niekas, ničniekas negalėjo jos priversti šio tikslo atsižadėti. Aišku, ji mylėjo tėvą, bet niekuo negalėjo jam padėti. Kiekvienas yra savo likimo kalvis. Tėtis padarė klaidų ir už tai sumokėjo.

Ašarų upeliais jo niekaip neprikelsi.

Tai įvyko pernai birželį.

Žozefinai atrodė, kad nuo to laiko prabėgo visa amžinybė.

Mokyklą baigusi su pagyrimu, Hortenzija išvažiavo studijuoti į Angliją. Kartais ji prisijungdavo prie pas Filipą atvažiavusios Zojos ir šeštadienį praleisdavo drauge, bet dažniausiai tik įskriedavo kaip vėjo gūsis, pabučiuodavo sesutę ir bemat išlėkdavo. Ji įstojo į Šv. Martyno koledžą Londone ir mokėsi be atvangos. „Tai geriausia mados mokykla pasaulyje, – tikino mamą. – Žinai, kainuoja daug, bet juk dabar galime sau tai leisti, ar ne? Pamatysi, nesigailėsi išleistų pinigų. Tapsiu pasaulinio garso stiliste.“ Hortenzija tvirtai tuo tikėjo. Žozefina taip pat. Ji beatodairiškai pasitikėjo savo pirmagime.

„Šitiek visko nutiko per vienerius metus! Mano gyvenimas apsvirtė aukštyrų kojomis vos per kelis mėnesius. Buvau vieniša, vyro palikta, koneveikiama motinos, persekiojama savo banko

vadybininko, įklimpusi skolose, ką tik sesers vardu parašiusi romaną, kad ji, mano mieloji Irisė Diupen, galėtų sublizgėti viešumoje.

O šiandien...

Šiandien teisę ekranizuoti mano romaną įsigijo Scorsesė, kalbama, kad Floriną, pagrindinę veikėją, vaidins Nicole Kidman. Pamečiau vertimų į užsienio kalbas skaičių ir ką tik gavau pirmąją sutartį kinų kalba.

Šiandien Filipas su Aleksandru gyvena Londone. Irisė guli vienoje Paryžiaus regiono klinikoje, kur yra gydoma nuo depresijos.

Šiandien ieškau siužeto savo antram romanui, nes leidėjas įkalbėjo parašyti dar vieną knygą. Ieškau, ieškau, bet nerandu.

Šiandien esu našlė. Vietos policija konstatavo, kad Antuanas žuvo, apie tai pranešta Prancūzijos ambasadai Nairobyje ir Prancūzijos užsienio reikalų ministerijai. Esu Žozefina Plisonjė, pagal velionį vyrą – Kortės. Galiu be ašarų galvoti apie Antuaną, apie jo siaubingą žūtį.

Šiandien gyvenu naują gyvenimą – laikiu Lukos, eisime į kiną. Jis bus nusipirkęs žurnalą „Pariscop“, kartu išsirinksime, kokį filmą žiūrėti.“

Iš tikrųjų tai Luka parinkdavo filmą, bet leisdavo Žozefinai manyti, kad renkasi ji. Ji padėdavo galvą jam ant peties, įkišdavo ranką į jo puspalčio kišenę ir pasakydavo: „Jums rinktis.“ Luka atsakydavo: „Gerai, pasirinksiu, tik paskui nesiskųskit!“

Žozefina niekada nesiskųsdavo. Ji vis stebėdavosi, kad Lukai malonu leisti laiką su ja. Kai pas jį nakvodavo ir pajusdavo, kad jis jau snaudžia, prigludęs greta, ji ilgam užsimerkdavo, o paskui pramerkdavo akis, kad vėl iš naujo išvystų šaltą jo studijos interjerą: baltą šviesą, sklindančią pro žaliuzių skersinius, knygų krūvas, sukrautas tiesiog ant grindų. Ant kiekvienos krūvos per išsiblaškimą buvo kas nors palikta – tai lėkštė, tai stiklinė, tai

puodo dangtis, tai laikraštis, kuris, rodės, tuoj nukris. Senbernio butas. Ji mėgavosi savo – meilužės – statusu: „Čia jo namai, bet tai aš miegu jo lovoje.“ Ji prigludavo prie Lukos, paslapčia pabučiuodavo jam ranką, sausą kaip juodas, jos liemenį apsvijęs vynmedžio ūglis. „Aš turiu meilužį. Aš, Žozefina Plisonjė, pagal velionį vyrą – Kortės, turiu meilužį.“ Jai užkaito ausys ir ji apsidairė, ar niekas iš kavinės lankytojų jos nestebi. „Tikiuosi, kad jam patiks mano kepurė! Jei surauks nosį, sutrypsiu ją, ir bus beretė. Arba susikišiu į kišenę ir daugiau niekada nebeužsidėsiu.“

Ji vėl pasižiūrėjo į siuntinį. Nurišo šiurkščią juostelę ir dar kartą perskaitė adresą. PONIAI ŽOZEFINAI KORTES. Jie taip ir nerado laiko išsiskirti. O gal nedrįso? Vyras ir žmona. Santuoką lydi ne tik džiaugsmas, bet ir klaidos, silpnybės, melas, išsiskinėjimai. Žozefina nebemylėjo Antuano, bet jis buvo jos vyras, Hortenzijos ir Zojos tėtis.

Ji atsargiai nuplėšė popierių, dar kartą pasižiūrėjo į pašto ženklus – ar atiduoti juos tai pašto darbuotojai? – ir atsargiai pradarė batų dėžę. Ant viršaus buvo padėtas laiškas.

„Ponia,

štai visi jūsų vyro, Antuano Korteso, daiktai, kuriuos mums pavyko rasti po to nelaimingo atsitikimo, kainavusio jam gyvybę. Norėtume pareikšti jums nuoširdžią užuojautą. Bran Ginsime šiltą savo bičiulio ir kolegės atminimą. Jis visada buvo pasiruošęs pagelbėti ar visus pavaišinti. Gyvenimas be jo bus kitoks. Norėdami pagerbti jo atminimą, jo vietą bare nuo šiol laikysime tuščią.

Antuano bičiuliai ir kolegės
iš Mombasos „Krokodilų kavinės“:

Po šiuo tekstu – neįskaitomi senų Antuano pažįstamų parašai. Net jei Žozefinai ir pavyktų juos iššifruoti, vargu ar tai būtų padėję – nė vieno iš pasirašiusių jų nepažinojo.

Ji sulankstė laišką ir išskleidė laikraštį, į kurį buvo suvynioti Antuano daiktai. Ištraukė nardymo laikrodį, gražų, su didele juodu ciferblatu, romėniškais ir arabiškais skaitmenimis, 39 dydžio oranžinį sportbatį – jis visą laik išgyveno dėl savo mažų pėdų, – krikštynų medalioną su angelėliu, kuris, pasisukęs profiliu, rymojo ranka parėmęs galvą. Kitoje medaliono pusėje buvo išgraviruotas Antuano vardas ir gimimo data – 1963 m. gegužės 26 d. Galop rado ilgą, prie pageltusio kartono lipnia juostele priklijuotą plaukų sruogą su priedašu: „Antuano Korteso, prancūzų verslininko, plaukai.“ Šis radinys Žozefiną sujaudino. Jo ploni, šilkiniai plaukai kaip diena ir naktis skyrėsi nuo paties susikurto įvaizdžio. Jis nemėgo savo vardo ir mieliau prisistatydavo Toniui. Tonis Kortesas. Vis geriau skamba. Tinka narsiam žvėrių medžiotojui, bebaimiam vyrui. Bet iš tikrųjų jis bijojo gyvenime nieko nepasiekti, likti nevykėliu.

Žozefina pakedeno Antuano plaukų sruogą. „Vargšeli, buvai sutvertas ne šiam, o minkštučiam, lengvučiam, operečių pasauliui, kur gali nebaudžiamas vaikščioti atstatęs krūtinę, kur krokodilai būtų pabūgę tavo ditirambų. O čia jie tave sudorojo nė nemirktelėję. Kalbu ne tik apie pelkėse tūnančius roplius, o apie visus pasaulio krokodilus, kurie pasiruošę praverti žabtus, kad mus sudorotų. Pasaulis pilnas tokių bjaurių sutvėrimų.“

Štai ir viskas, kas liko iš Antuano Korteso – kartotinė dėžutė Žozefinai ant kelių. Tiesą sakant, šitaip Antuaną ji laikė ir jam esant gyvam. Leisdavo jam manyti, kad pats viskam vadovauja, nors iš tikrųjų atsakomybės našta slėgė jos pečius.

– Ko pageidautumėte? – paklausė priešais išdygęs padavėjas.

– Norėčiau dietinės kolos.

Padavėjas elegantiškai nužingsniavo tolyn. „Reikia pradėti sportuoti, nes apvalumai sugrižo.“ Naują butą ji nusipirko tam, kad galėtų bėgioti Bulonės miške. Ji ištiesė nugarą, įtraukė pilvą ir pasižadėjo ilgai sėdėti tiesiai, kad sustiprintų raumenis.

Šaligatviais slampinėjo praeciviai. Kiti skubėdami lenkė juos, skynėsi kelią. Užkliudę neatsiprašydavo. Pro šalį praėjo jauna porelė. Vaikinas laikė merginą apglėbęs per pečius, o ta ėjo pirmyn, priglaudusi prie krūtinės šūsnį knygų. Jis kažką kuždėjo jai į ausį, ji klausėsi.

„Koks bus mano naujo romano siužetas? Kur jis vystysis – šiandienos pasaulyje ar mano mylimame XII amžiuje? Tuos laikus aš bent jau išmanau. Žinau, kiek jautrumo juose būta, man pažįstami to laikmečio meilės kodai, visuomenės gyvenimo taisyklės. O ką žinau apie šią dieną? Ne itin daug. Dabar to mokausi. Mokausi kurti santykius su aplinkiniais, su pinigais, mokausi visko. Hortenzija čia išmano daugiau už mane. Zoja dar visai vaikas, nepaisant to, kad dabar stipriai keičiasi. Svajoja būti panaši į sesę. Visai kaip ir aš vaikystėje – sesuo buvo man pavyzdys.

Irišę aš dievinau. Pasaulį mačiau jos akimis. Šiandien ji paskendusi savo palatos prieblandoje. Jos didelės mėlynos akys dabar tuščios. Manęs ji, galima sakyti, nepastebi, guli paskendusi nuobodulio migloje. Visai nesiklauso, ką sakau. Sykį, kai paprasčiau maloniau elgtis su ligoninės darbuotojais, kurie buvo tokie dėmesingi, ji man atkirto: „Kaip, tavo manymu, man pakęsti kitus, jei pati savęs nekenčiu?“ – ir vėl bejėgiškai nuleido ranką ant apkloto.“

Filipas atvažiuodavo jos aplankyti. Apmokėdavo gydymo paslaugas, sąskaitas už butą Paryžiuje, išmokėdavo Karmen atlyginimą. Karmen – ištikima ir užsispyrusi *duenja* – kasdien

atveždavo Irisei po naują, pačios surištą puokštę, kurią pusantrios valandos, su dviem persėdimais, gabendavo į kliniką viešuoju transportu. Irisę gėlių aromatas erzino, tad galop jos nuleipdavo išneštos už palatos durų. Karmen nupirkdavo pyragaičių su arbata iš „Mariage Frères“ arbatinės, ant baltos lovos paklodavo rausvo kašmyro pledą, šalia padėdavo knygą, palatą išpurkšdavo švelniu namų kvapu ir laukdavo. Irisė miegodavo. Apie šeštą vakaro Karmen tyliai, ant pirštų galiukų išeidavo iš palatos. Kitą dieną ir vėl sugrįždavo, nešina naujomis dovanomis. Žozefinai buvo skaudu žiūrėti į tylią, atsidavusią Karmen ir bejausmę Irisę.

– Bent pamok jai ranka, tarstelėk keletą žodžių... Ji ateina kasdien, o tu net nepažvelgi jos pusėn. Negrąžu.

– Neprivalau elgtis gražiai, Žozefina, – aš sergu. Be to, ji mane vargina savo meile. Palik mane ramybėje!

Kartais, pagyvėjusi ir atkutusi, ji imdavo lieti pyktį. Kai pastarąjį kartą Žozefina buvo atėjusi jos aplankyti, sesuo, iš pradžių kalbėjusi ramiai, netruko pakelti balsą.

– Turėjau tik vieną privalumą, – pareiškė Irisė, žvelgdama į savo atvaizdą kišeniniame veidrodėlyje, kuris visą laiką gulėjo padėtas prie lovos, – buvau graži. Labai graži. Bet net ir grožio baigiu netekti! Matei, kokia čia raukšlė? Vakar jos dar nebuvo. Rytoj atsiras dar viena, vėliau dar ir dar...

Ji nušveitė veidrodį ant plastikinio staliuko ir perbraukė ranka per savo tamsius plaukus. Nešiojo trumpą karę – su šia šukuosena atrodė dešimčia metų jaunesnė.

– Man keturiasdešimt septyneri, ir mano gyvenimas nenusisekė. Nei kaip moters, nei kaip motinos, nei apskritai... O tu nori, kad nubusčiau? Kam? Verčiau miegosiu.

– O kaip Aleksandras? – sukuždėjo Žozefina, pati abejodama savo argumentu.